

Arkæologisk forundersøgelse af Trelleborg Golfklubs golfbane ved Skovse

Cand. phil. Mette Nissen, daglig leder af undersøgelseerne.

Stud. mag. Thor Grumløse i gang med at dokumentere en nedgravning i en af de mange søgegrøfter, hvor pløjegjorden blev gravet væk for at evt. dybere nedgravninger og aflejringer kunne findes og undersøges.

Indhold:

Indledning	2
Undersøgelsens resultater	2
Hvorfor en forundersøgelse?.....	6
Landskabet og fortidsminderne.....	6
Udgravningsmetode	7
Hvor befinder oldsager m.v. sig?	9
Lister over anlæg, fund og tegninger	9
Anlægsliste.....	9
Fundliste.....	11
Tegningsliste	15
Tidstavle.....	19
Litteratur.....	19

Indledning

Den arkæologiske feltundersøgelse fandt sted fra d. 18. maj til d. 18. juli 2003.

Entreprenør på golfbanen var M/J Eriksson, bygherre var Trelleborg Golfklub, som finansierede undersøgelsen. Sydvestsjællands Museum forestod undersøgelsen med Hugo Hvid Sørensen som inspektør og Mette Nissen som fungerende daglig leder. Derudover deltog cand.phil Tim Grønnegaard, stud.mag. Mette Madsen og stud.mag. Thor Grumløse.

Undersøgelsens resultater

På de ca. 94,5 ha, der skulle undersøges, blev udlagt 2 m brede grøfter. Afstanden imellem grøfterne varierede fra ca. 7 til ca. 50 m. Dækningsprocenten var på ca. 8 % - måske lidt mere af det samlede undersøgte areal. Dette er undersøgt med prøvegrøfter af varierende orientering og længde.

Ved undersøgelsen SVM 2002008 fremkom i alt 305 anlæg fordelt på nedenstående anlægstyper:

- 168 bålgruber (kogestensgruber). Datering usikker, da daterende materiale mangler. Dog indeholdt A1 affald fra flintproduktion (flintafslag).
- 103 stolpehuller. Usikker datering, men der er rester af keramik i nogle få.
- 29 andre nedgravninger (gruber). Heraf bla. 1 grube (A76) med "Svaleklint-keramik", som dateres til bondestenalder.
- 2 treskibede huse. Hus 1 dateres til 4-500 tallet, der svarer til yngre jernalder. Hus 2 kan ikke dateres nærmere end mulig jernalder. Der er ikke daterende materiale; kun spor efter de tagbærende stolper.
- 1 lag med rester af keramik (udsmidslag A2), kan dateres til yngre jernalder.
- 1 vejforløb; formentlig middelalder. Kan have været en vej over åen, anlagt eller anvendt i forbindelse med en mulig mølle ved åen. stednavnet "Mølleagre" antyder tilstedeværelsen af en mølle.
- 1 muligt broanlæg fra middelalderen.

SVM 2002008 (Sydvestsjællands Museum med journalnummer) tæller 50 fundnumre, og følgende genstandsgrupper er repræsenteret:

Flint (flintafslag, pilespidser, økser, flækkeknive, huggeblok)

Keramik

Knogler (dyr)

Jordprøve

Trækulsprøver

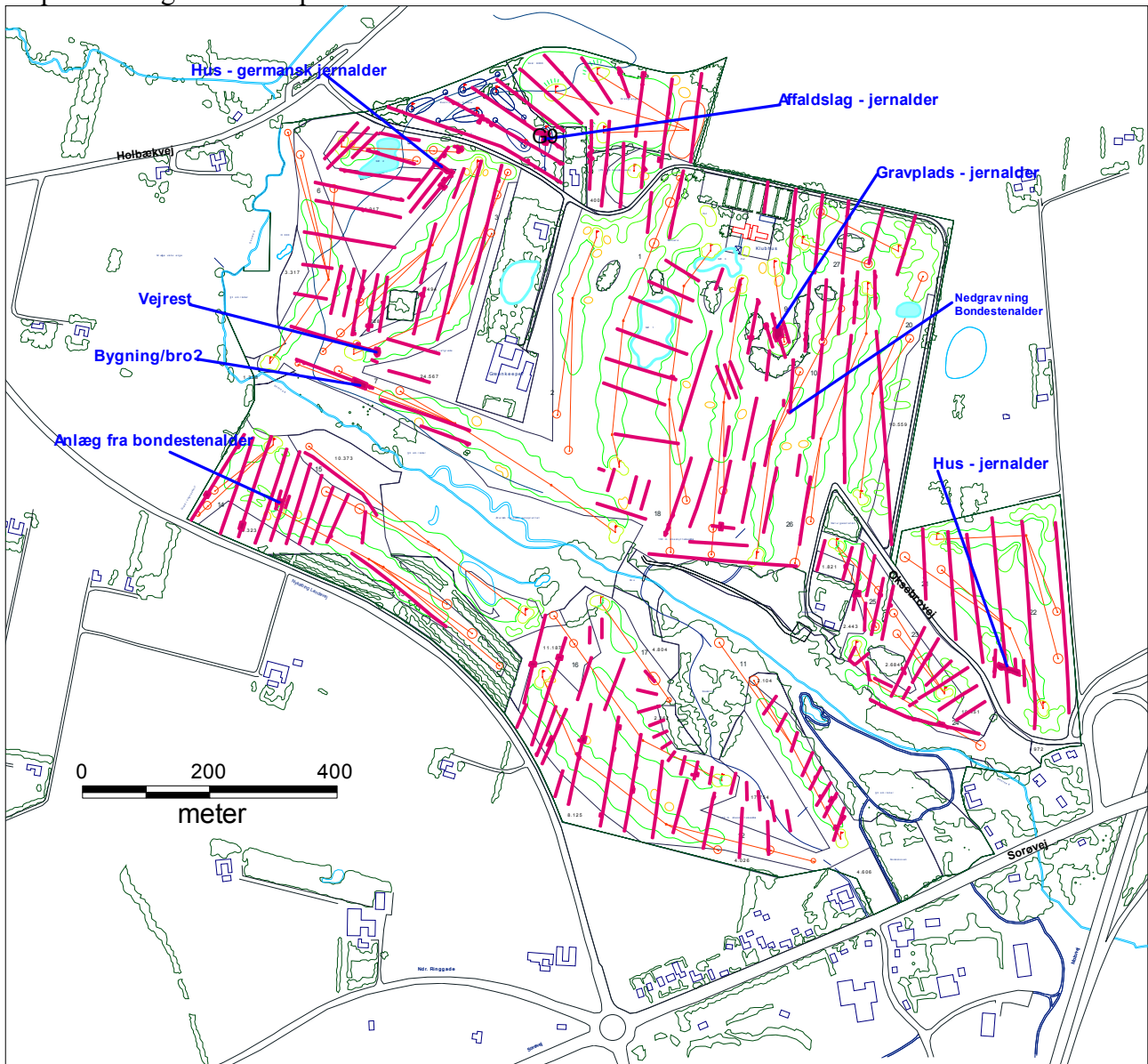
I gruppen af flint er de fleste redskaber fundet uden for et anlæg. Det kan dreje sig om fund fra marken eller fund fra muldlaget ved afrømning. Dog er en enkelt pil af flint (tværpil) fundet i en grube (A49, x34). Den er sammen med keramikken med til at datere grubens indhold til bondestenalder.

Keramikken på stedet, befinder sig typisk i stolpehuller, gruber og optræder desuden som løsfund (fund, der er fundet på den omliggende mark eller i muldjorden fra grøfterne).

I hus 1 i en af de tagbærende stolper (A17) fandtes et lille bæger (x24). Bægeret er et såkaldt husoffer, der er sat ned sammen med stolpen, da huset blev bygget.

De få knogler, der er fundet af dyr, er mestendels løsfund. En tak (x10) fra hjort eller rådyr blev fundet i et mosetørvelag (grøft 26). Formentlig er takken af forhistorisk oprindelse, men en kulstof-

14 prøve kan give et svar på dette.

De røde streger er prøvegrøfterne fra forundersøgelsen; de turkise områder er søer og Skovse å; de grønne er greenen; de gule markerer sandgrave og de tyndere røde streger markerer slagretning samt teesteder. De vigtigste arkæologiske "opdagelser" er skrevet på med mørkeblåt.

Følgende tidsperioder er repræsenteret på Skovse Golfbane (se kort over):

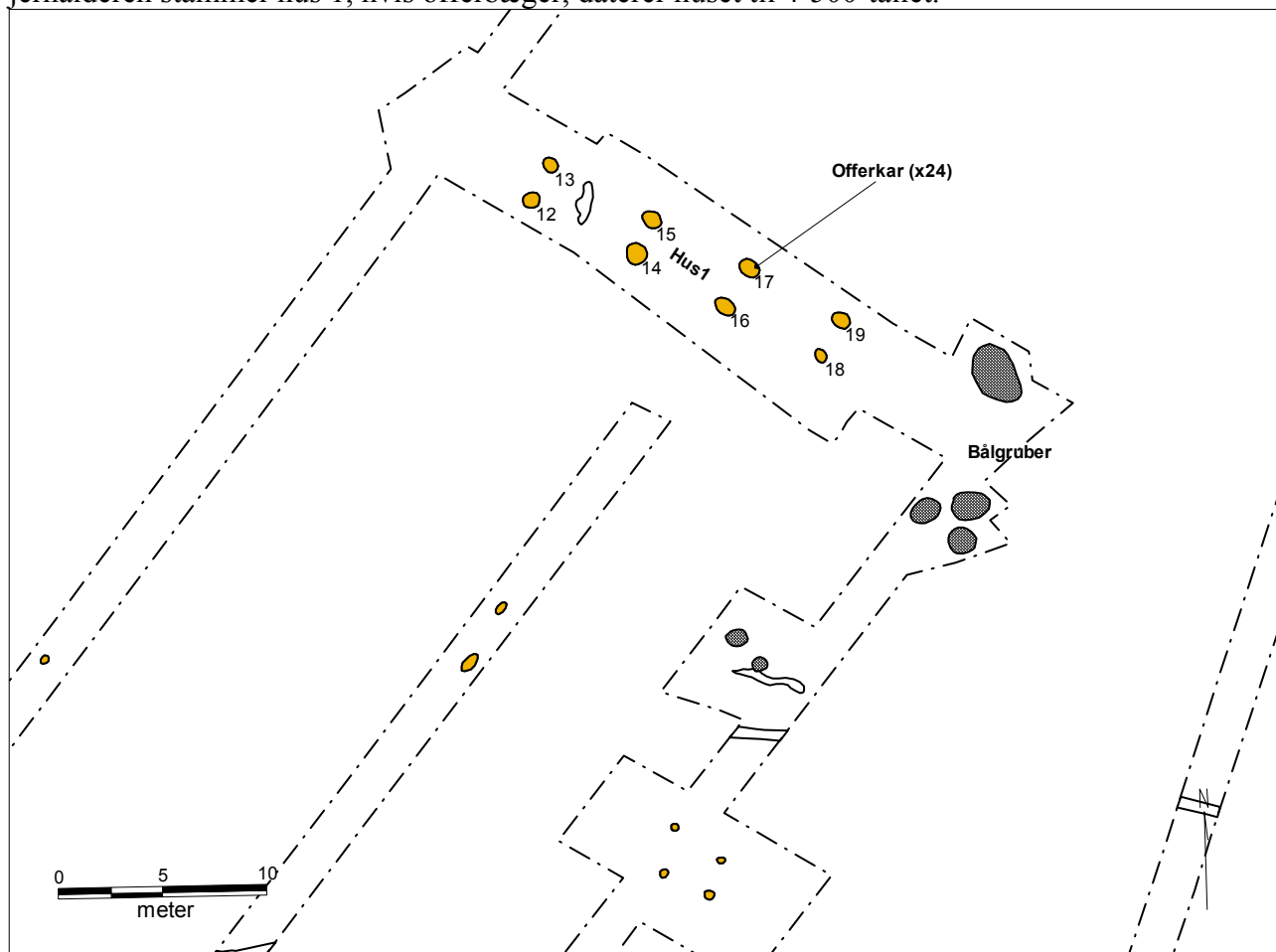
Løsfund af 1 skiveøkse samt 1 skiveøkse (x33) fundet ved kogestensgrube (A48); flintflækker og flintafslag, giver en datering til jægerstenalder; en del keramik fra en nedgravning (A11), er dekorerede lerkarsskår. Disse er fra bondestenalderen. Det samme gælder keramikken fra gruben (A76).

Bronzealderen kan være til stede, da man traditionelt tolker kogestensgruber som tilhørende bronzealderen. Dette er imidlertid en usikker dateringsmetode, idet der også findes kogestensgruber fra andre perioder af forhistorien, f.eks. fra jernalderen og vikingetiden. Dermed hersker der usikkerhed om der har været aktivitet på arealet i bronzealderen.

Jernalderen kan spores i de keramikskår, der lå i udsmidt (A2) i områdets nordlige del.

Derudover skal gravpladsen, der er selvstændigt undersøgt under j.nr. SVM 2003025 også dateres

til jernalderen på baggrund af de to keramikbægre fra 2 kvindegrave. Fra den senere del af jernalderen stammer hus 1, hvis offerbæger, daterer huset til 4-500-tallet.

Hus 1. Stolpehuller tolket som tilhørende huset er fremhævet med gul farve.

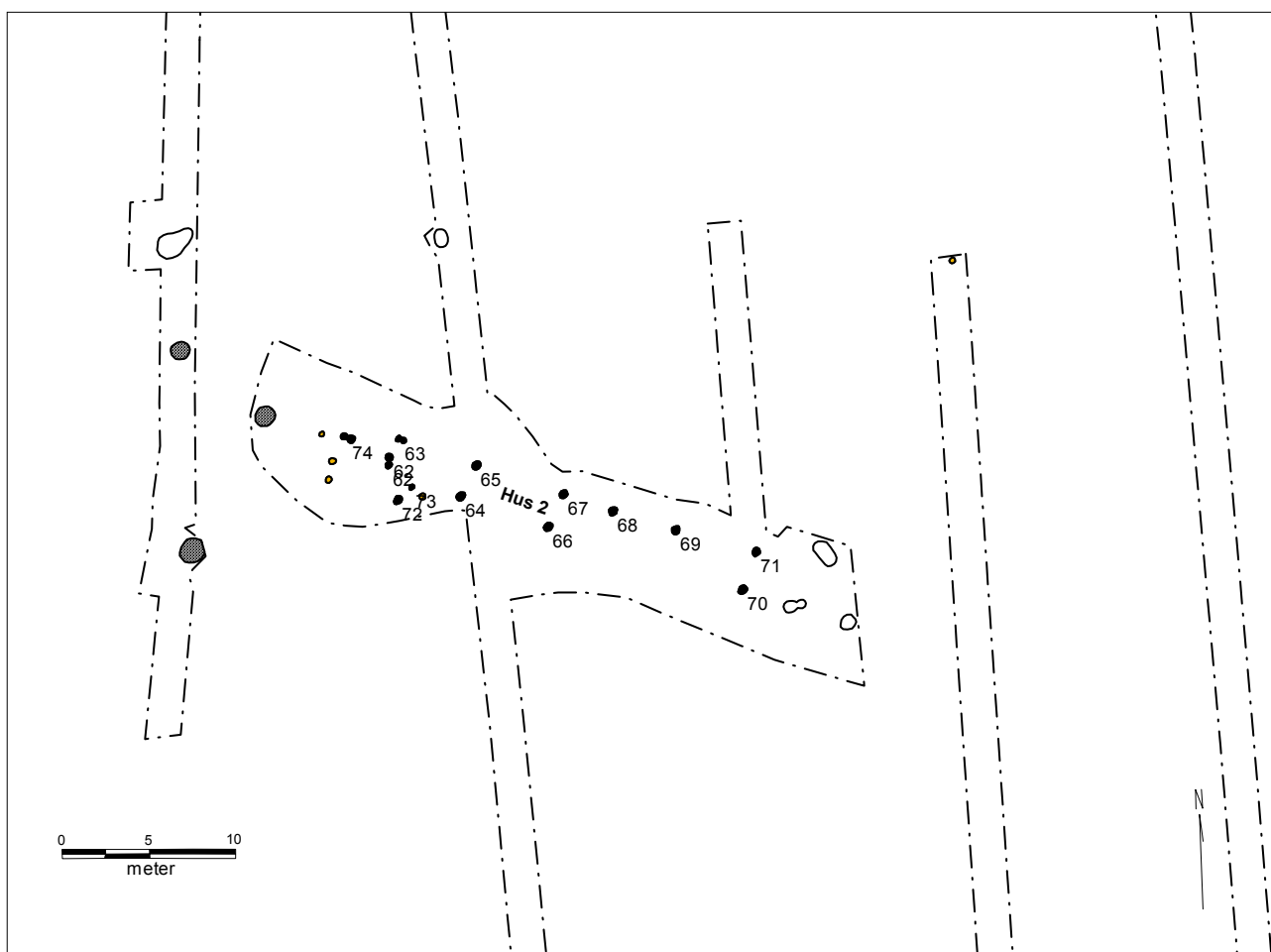

Offerkar x24 stående i stolpehullet, hvor det blev fundet. Bemærk at karret var sat ned i den lyse fyld, der blev trådt ned omkring stolpen, da den blev sat ned. Den mørke fyld stammer fra den jord, der faldt ned i det hul der blev efterladt, da stolpen igen blev trukket op.

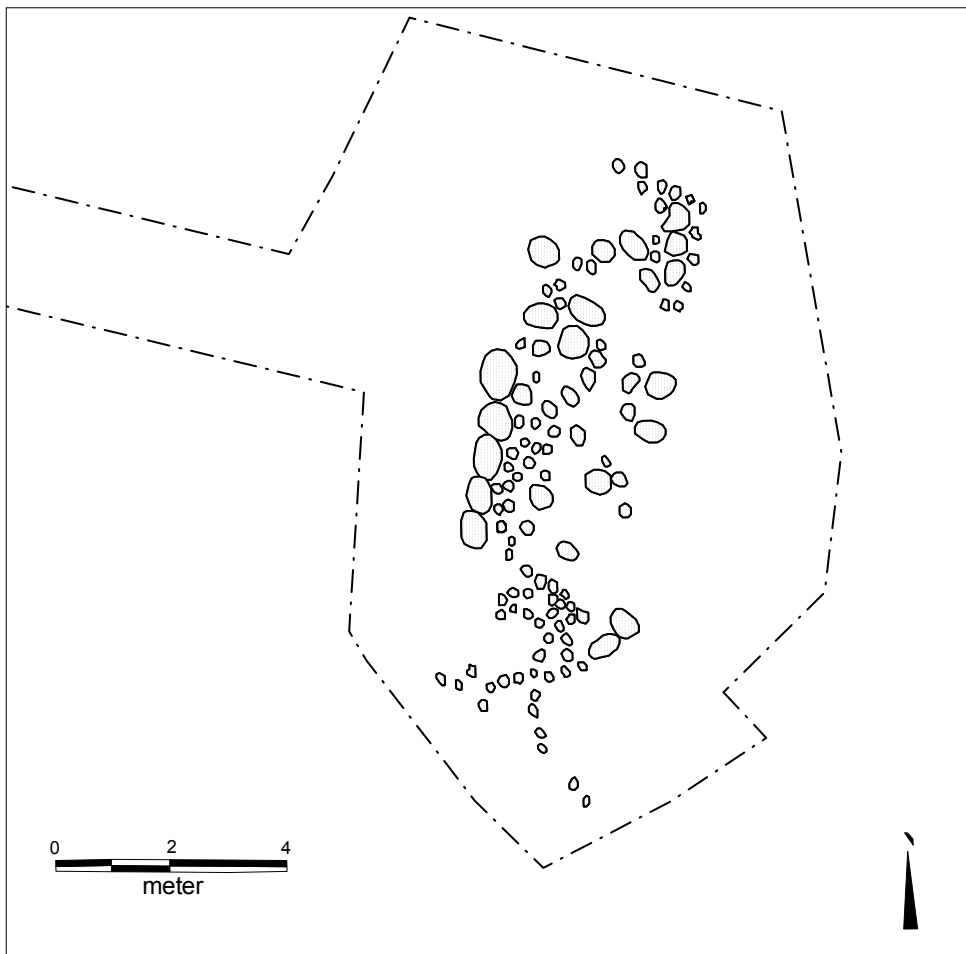
I den vestlige del af området nord for åen 2 lå rester af et vejforløb (se tegning på næste side), som kan have haft en forbindelse til en bro, der har krydset Skovse å. Stednavnet "Mølleagre" giver et fingerpeg om et muligt broanlæg i forbindelse med et mølleanlæg? Dette kan have en sammenhæng med vejen, der har været anlagt på stedet. Da der ikke findes noget daterende materiale fra området, kan det ikke med sikkerhed konstateres, at der befinder sig middelalderlig bebyggelse ved Skovse å.

Konklusionen er, at der med sikkerhed har været forhistorisk aktivitet fra *jægerstenalderen* og til og med den sidste del af *jernalderen* – muligvis afbrudt af perioder uden menneskelig aktivitet. Området må derfor siges, at repræsentere en stor arkæologisk og kulturhistorisk værdi, idet der over en periode på ca. 4500 år, har været bosættelse med tilhørende anlæg som affaldsgruber, kogestensgruber, grave m.m.

Det bakkede landskab med Skovse å og andre vådområder har været ideelt for stenalderens jæger/samlere, der bosatte sig ved bredden af søer, åer eller kyster. Området har desuden repræsenteret en landbrugsmæssig værdi, hvilket de tykke muldlag vidner om. Den intensive pløjning – især i nyere tid har medført, at mange anlæg må være gået tabt, hvilket kan ses ved de dårligt bevarede huse. Kun de tagbærende stolper står tilbage som mørke aftegninger i råjorden (undergrunden). De mange kogestensgruber har tjent flere formål; man har f.eks. stegt kød i dem eller brugt dem til at tørre den hør, man har høstet til vævning af tekstiler.

Hus 2. Stolpehuller tolket som tilhørende hus 2 er fremhævet med sort farve. De større, sortfarvede anlæg til højre (vest for hustomtens stolperækker) er såkaldte kogestensgruber – nedgravninger med trækul og ildskørnede sten, der har ligget i bålet. Sådanne findes ofte i tilknytning til hustomter fra bronzealder og jernalder. Rundt om hustomten ligger desuden nogle mindre nedgravninger, hvorfra man kan have hentet ler til klining af væggene.

Vejrest i området nord for Skovse Å. Rente­gning viser afgrænsning af det undersøgte område med stiple­te linie og sten med prikket signatur.

Hvorfor en forundersøgelse?

Undersøgelsen har vist, at der på stedet be­fandt sig adskillige spor fra den forhistoriske periode. Det var derfor vigtigt, at der forud for anlæggelsen af golfbanen, blev foretaget en prøvegravning. Det arkæologiske materiale og de mange anlæg fortæller om en historie, der går så langt tilbage som ca. 4000 f.v.t., og er med til at beskrive de mange tusinde års menneskelige aktivitet på Slagelse kanten.

Ved anlæggelse af golfbaner generelt foretages der nogle steder gennemgribende terrænreguleringer, hvilket ville være ødelæggende for eventuelle fortidsminder i råjorden og dem, der måtte befinde sig i muldjorden. Desuden var der her på stedet på forhånd kendskab til forhistoriske spor i området, som foranledigede undersøgelsen:

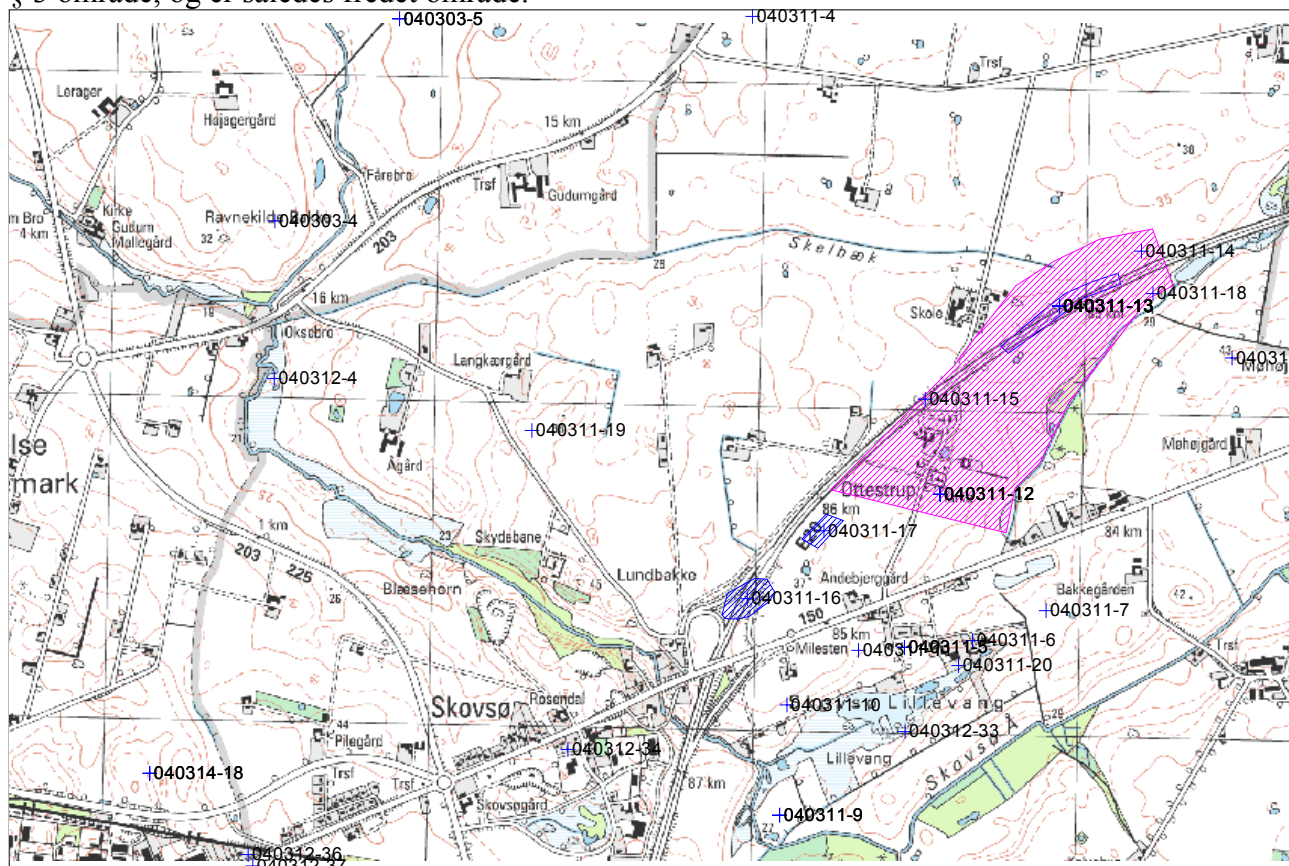
- En overpløjet gravhøj, sb 4, ved Skovse å, umiddelbart uden for områdets vestlige del
- Renæssanceskår (1500-tallet), der var fundet i områdets nordvestlige del ved Ågårde
- Ligeledes vest for Ågårde, tydede aftegninger i afgrøden på mulige forhistoriske spor
- På bakketoppe og skråninger kunne forventes bebyggelse fra jernalder og vikingetid, ligesom gravpladser fra samme periode ofte anlægges på højereliggende steder i landskabet

Landskabet og fortidsminderne

Skovse Golfbane ligger nordøst for Slagelse på Sjælland. Golfbanen er afgrænset af Holbækvejen mod vest, Nykøbing Landevej mod syd og Sorøvejen mod sydøst. Arealet er mod nord afgrænset af

en vandingskanal (Skelbæk) og marker.

Det undersøgte område er på 94,5 ha ud af et samlet areal på 115,5 ha. Det resterende areal på ca. 20 ha, der ikke blev undersøgt, dækker over bebyggelse, eksisterende anlæg, grusgrav og skoleskov. Tværs igennem Skovse Golfbane fra NV til SØ, løber Skovse å. Et areal omkring åen er udlagt som § 3 område, og er således fredet område.

Udsnit af kort med de registrerede fortidsminder og undersøgelser fra Det kulturhistoriske Centralregister. © Kort og Matrikelstyrelsen, Rentemestervej, København NV.

Området er bakket med en del lokale højninger. Inden området blev drænet, må der have eksisteret vådområder omkring bakketoppene i form af åer og søer. De tykke tørvelag i undergrunden indikerer dette. Generelt er undergrunden gruset og sandet, men der er få steder, hvor ler er mere dominerende. Tykkelsen på muldjorden varierer en del fra ca. 20 cm til knap 200 cm. Mest almindeligt er dog en tykkelse på ca. 30-40 cm.

Store dele af området har været anvendt som landbrugsjord, men der er også foretaget grusgravning i forrige århundrede (det sydøstligste område). Og i forbindelse med skydebanen er der i det område, der støder op til denne, en del moderne forstyrrelser i muldjorden og undergrunden. I området omkring Skovs Golfbane ligger bl.a. en overpløjet gravhøj (sb 4). Derudover er der flere stenbyggede gravkamre som dysser og jættestuer fra bondestenalderen. I forbindelse med anlæggelsen af motorvejen blev udgravet en gravplads fra vikingetiden med velbevarede skeletter (sb13).

Udgravningsmetode

Prøvegrøfterne blev gravet v.h.a. en gravemaskine på bælder. Skovlens bredde var 2 m og dens kant uden tænder.

Bag maskinen gik en person med skovl og murske. Maskinføreren tog muld af under instrukser af

arkæologen. De anlæg, der dukkede op, blev indridset ind med skovl på stedet. Dette gjaldt for forhistoriske anlæg såvel som recente som f.eks. dræn. Dog blev dyregange udeladt. I videst muligt omfang blev de forhistoriske anlæg snittet med arkæologens skovl. Eventuelt også afrensning med murske. Således kunne tegneren på forhånd vide, at anlæggene skulle tegnes med på planen.

Et enkelt udsmidslag fra jernalderen (A2, område 1a) blev delvist snittet med skovlen på maskinen. Det pågældende lag i område 1a indeholdt tilsyneladende ikke mange fund, hvorfor vi skønnede, at det kunne snittes med maskinen. Lagene blev taget af i forholdsvis tynde lag. Alle øvrige anlæg blev snittet med arkæologens skovl eller murske.

Ikke alle snittede anlæg blev tegnet eller tegnet målfast, men udvalgte anlæg er tegnet i skitse eller målfast med en kort beskrivelse. I de 2 huse, hus 1 og hus 2, blev alle de tagbærende stolper snittet, lagene i snittet ridset ind og tegnet i 1:20. Desuden blev feltet fotodokumenteret fra stige på s/h-billeder og farvedias. De tagbærende stolper blev markeret med henholdsvis mel, lagt i en cirkel omkring stolpens fyld og landmålerstokke sat i de tagbærende stolper. Til sidst blev fladen med huset nivelleret.

De gruber, der så lovende ud, dvs. indeholdt keramik, flint m.v., blev snittet og fundene taget op i det omfang, der var tid og lejlighed. Grube A11, blev tømt, skitseret og beskrevet, bl.a. målt på bredeste og dybeste sted.

Hvis der ved snitning af gruberne ikke fremkom fund, blev disse ikke yderligere undersøgt.

Der blev kun anvendt detektor i et enkelt tilfælde; jordbunkerne fra afrømningen af gravpladsens muld, blev gennemgået af Morten (amatørarkæolog) for eventuelle metalgenstande.

D. 25. og 26. juni deltog amatørarkæolog Hans Poulsen med snitning og tømning af gruber i område 2 og 3.

Der blev udtaget 3 prøver fra kogestensgruberne (A8 x9, A6 x10 og A49 x34) med henblik på en mulig datering af gruberne på et senere tidspunkt. En jordprøve (x25) blev taget fra et bæger i hus 1. Keramikbægeret (x24), var sat ned i stolpenedgravningen til den tagbærende stolpe (A17).

Hvis der dukkede fund op ved afrømning af mulden, kom det i en fundpose og lagt dér, hvor det var fundet. Tegneren kunne herefter give fundet et x-nummer og tegne det ind på tegningen. Siden blev fundnummeret skrevet ind i de retmæssige lister. På fundposen blev flg. data noteret:

Skovse Golfbane

SVM 2002008

Fundnummer *xx*, anlægsnummer *Ax*, *grøftnummer*, samt *typen af fund*

Inden fundene løbende blev kørt ind på Sydvestsjælland Museum, blev de vasket i skurvognen.

Der blev foretaget udvidelser af grøften i de tilfælde, hvor omfanget af en grube eller kogestensgrube skulle erkendes. Ved fund af stolpespor blev udvidet til begge sider af grøften med felter på ca. 6-7 x 5-6 m. På denne måde kunne det konstateres, om der var flere stolper i tilknytning det eller dem, der lå i grøften. I de fleste tilfælde gav udvidelserne ikke positive resultater i form af flere stolper til bygninger og hegn. Her blev ikke foretaget yderligere udvidelser. Var der derimod tegn på, at der var tale om et hus, blev udvidet indtil vi var sikre på, at der have hele husets udstrækning. Desuden blev lagt grøfter parallelt med den grøft huset blev erkendt i. Dette for at kunne erkende andre huse eller hegn i tilknytning til det fundne hus. Der blev ikke foretaget yderligere udvidelse af feltet med mindre grøfterne gemte på spor efter andre huse eller lign. Kun de anlæg, der blev undersøgt i større eller mindre grad, blev forsynet med anlægsnummer; undtaget var dog de anlæg, der blev snittet undervejs og ikke indeholdt fund eller kunne sættes i forbindelse med andre anlæg. De blev ikke forsynet med anlægsnumre.

I hele feltperioden var Thor Grumløse beskæftiget med at tegne prøvegrøfterne med anlæg, kort beskrivelse af undergrunden og angivelse af muldykkelsen. Enkelte gange snittede, tegnede og beskrev han anlæg.

Mette Madsen tegnede ligeledes de første 3 uger af undersøgelsen. Herefter gik resten af tiden med at føre udgravningsplaner ind i et MapInfo-program og rentegne disse. I korte træk var arbejdsgangen således: 1) De i feltet tegnede planer med 4 punkter, skannes på museet, 2) de skannede planer lægges ind i MapInfo og orienteres, 3) planerne rentegnes i flere lag. Der lægges raster eller farve på udvalgte anlægsgrupper. Bemærkninger til anlæggene og korte beskrivelser nedfældes i en sidestillet tabel.

Tim Grønnegaard gik bag maskinen noget af tiden, men primært tog han sig af alle de undersøgelser, der skulle foretages af anlæggene i grøfterne og udvidelserne. Således stod han for undersøgelsen af gravpladsen SVM 2003025.

Mette Nissen gik bag maskinen størstedelen af perioden. Ellers opdatering af diverse; fotografering af de undersøgte områder, kontakten til Sydvestsjællands Museum, bygherre, arkitekt, landmåler m.v.

Vi færdigundersøgte de enkelte områder i den rækkefølge bygherre havde ønsket det. Desuden ændrede vi undervejs på rækkefølgen af de områder vi skulle undersøge, hvis bygherre ønskede det. Hovedsagen var, at alle områderne blev undersøgt. Hvis der skulle laves ekstraundersøgelser (udvidelser) i de enkelte områder, blev der i flere tilfælde frigivet det resterende område til bygherre, imens et lokalområde blev undersøgt og dermed friholdt til endt undersøgelse.

Hvor befinder oldsager m.v. sig?

Oldsager, udgravningsberetning, dias, S/H-billeder og originaltegninger opbevares på Sydvestsjællands Museum i Sorø.

Nedenfor er desuden oplistet hvilke anlæg og fund, der fremkom ved forundersøgelsen.

Lister over anlæg, fund og tegninger

I nedenstående skemaer findes anlæg, fund og tegninger fra forundersøgelsen. En nærmere beskrivelse findes i den detaljerede rapport.

Anlægsliste

A1	kogestensgrube.
A2	udsmidslag fra jernalderen.
A3	kogestensgrube.
A4	grube.
A5	tørvelag.
A6	kogestensgrube.
A7	kogestensgrube.
A8	kogestensgrube. Udtaget prøve (x9).
A9	grube. Keramik (x11).
A10	grube. Keramik (x14).
A11	grube.
A12	tagbærende stolpe fra hus 1.
A13	tagbærende stolpe fra hus 1.
A14	tagbærende stolpe fra hus 1.
A15	tagbærende stolpe fra hus 1.

A16	tagbærende stolpe fra hus 1.
A17	tagbærende stolpe fra hus 1.
A18	tagbærende stolpe fra hus 1.
A19	tagbærende stolpe fra hus 1.
A20-21	grave. Se i øvrigt SVM 2003025.
A22	kogestensgrube. Keramik (x27).
A23	kogestensgrube. Keramik (x28).
A24	grav. Se i øvrigt SVM 2003025.
A25	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg?
A26	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg?
A27	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg?
A28	grube. Kan være en del af et broanlæg?
A29	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg?
A30	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg?
A31	kogestensgrube.
A32	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg?
A33	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg?
A34	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg?
A35	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg?
A36	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg?
A37	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg?
A38	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg?
A39	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg?
A40	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg?
A41	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg?
A42	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg?
A43-45	grave. Se i øvrigt SVM 2003025..
A46	dræn.
A47	grav. Se i øvrigt SVM 2003025.
A48	kogestensgrube. Keramik (x33) og prøve (x35).
A49	grube. Keramik og flint (x34).
A50-54	grave. Se i øvrigt SVM 2003025.
A55	kogestensgrube. Keramik (x36).
A56	grav. Se i øvrigt SVM 2003025.
A57	grube. Keramik og flint (x37).
A58	grube. Keramik (x38).
A59	grube. Keramik (x39).
A60	grav. Se i øvrigt SVM 2003025..
A61	nedre muldlag. Keramik (x40)
A62	tagbærende stolpe fra hus 2.
A63	tagbærende stolpe fra hus 2.
A64	tagbærende stolpe fra hus 2.
A65	tagbærende stolpe fra hus 2.
A66	tagbærende stolpe fra hus 2.

A67	tagbærende stolpe fra hus 2.
A68	tagbærende stolpe fra hus 2.
A69	tagbærende stolpe fra hus 2.
A70	tagbærende stolpe fra hus 2.
A71	tagbærende stolpe fra hus 2.
A72	stolpehul i forbindelse med hus 2.
A73	stolpehul i forbindelse med hus 2.
A74	nedgravning i forbindelse med hus 2.
A75	grube. Keramik (x63).
A76	grube fra bondestenalder. Keramik og flint (x67 og x68).
A77	stolpehul. Keramik (x65).
A78	stolpehul.
A79	stolpehul.

De øvrige anlæg, som ikke har fået anlægsnumre, er ikke nærmere undersøgt og figurerer ikke i listen.

Det samme gælder anlæg af nyere dato, som eksempelvis dræn. Disse anlæg kan findes i MapInfo-filer, hvor de er rentegnet.

Fundliste

X-nr	fundkontekst/beskrivelse af fund samt datering	tegnings nr	dato	initialer
1	A1, kogestensgrube, 7 flintafslag, affald fra flintproduktion, (bondestenalder?). 	9	22-05-2003	TG
2	A2, keramik: 5 uornament. sideskår, groftmagret og rødbrændt, (udat.oldt.).	10	23-05-2003	MM
3	A2, keramik: 1 uornament. sideskår og 1 uornament. randskår, (jernalder).	10	23-05-2003	MM
4	A2, grøft 9, keramik: 4 uornament. sideskår, sortbrændt og groftmagret, (udat.oldt.).	10	23-05-2003	MM
5	A2, keramik: En større mængde uornament. side- og randskår fra mindst 2 kar. Godset er rødligt/sort, fint- og groftmagret, (jernalder).	10	23-05-2003	MM
6	A2, keramik: 2 større skårflager fra stort forrådskar, heriblandt skår af en bund. Desuden en større mængde uornament. sideskår fra mindst 1 kar. Det store kar er groftmagr. og tykvæg.; de andre kar er finere i magr. og godset, (jernalder).	10	23-05-2003	MM
8	A7, keramik: 2 uornament. sideskår (udat.oldt.).	9	26-05-2003	MM
9	A8, trækulsprøve, grøft 14.	16	23-05-2003	MM
10	grøft 26, omr. 1, tak fra rådyr? (udat.oldt.?).	17	26-05-2003	MM
11	A9, keramik: 5 uornament. sideskår (udat.oldtid).	31	27-05-2003	TG
12	grøft 31, keramik: 1 sideskår med fure (udat.oldt.) Er fundet i bunden af muldlaget.	31	27-05-2003	TG

X-nr	fundkontekst/beskrivelse af fund samt datering	tegnings nr	dato	initialer
13	grøft 31, humane knogler, 1 pelvisfragm + 1 tibiafrag., fundkontekst ukendt, da x-nr. mangler på tegning (udat.oldt.).	26	27-05-2003	MM
14	A10, keramik: 3 uornament. sideskår, 1 flintafslag (udat.oldt.).	38	28-05-2003	TG
15	grøft 39, 1 lemme knogle fra dyr og 1 flintafslag fra nedre muldlag (stenalder).	40	30-05-2003	TG
16	A11, 3 stykker brændt knogle (dyr?/human?), keramik: En større mængde ornament. og uornament. side- og randskår fra mindst 5 kar (TNC/MN 1a, "svaleklint"). En mængde flintafslag og 1 tværpil, (bondestenalder).	45	02-06-2003	MM
				
17	grøft 44: Keramik fundet i rævegang. 1 uornament. sideskår (udat.oldt.).	45	02-06-2003	MM
18	udgår.	43	30-05-2003	TG
19	grøft 41, knogler fra grønne ved gravplads (SVM 2003025).	47	02-06-2003	TG
20	A12, tagb. stolpe, hus 1. Keramik: 4 uornament. sideskår, (udat.oldt.).	60	05-06-2003	TGD
21	A13, som oven, keramik: 2 uornament. sideskår og 1 flintafslag (bondestenalder?).	60	05-06-2003	TGD
22	A14, som oven, keramik: 1 uornament. sideskår og 1 uornament. bundskår.	60	05-06-2003	TGD
23	A15, som oven, keramik: 2 uornament. sideskår og 1 uornament. randskår, (yngre jernalder).	60	05-06-2003	TGD
24	A17, som oven, keramik, heriblandt offerbæger fra hus 1, yngre jernalder 400-500-tallet. Bægeret er uornament., ca. 5 i mundingsdiameter og 6 cm i højden. Desuden 1 ornament. skulderskår med lodrette furer, (yngre jernalder).	60	05-06-2003	TGD

X-nr	fundkontekst/beskrivelse af fund samt datering	tegningsnr	dato	initialer
				
25	A17, som oven, jordprøve fra bundfald i offerbæger (x24).	60	05-06-2003	TGD
26	A18, som oven, keramik: 5 uornament. sideskår (udat.oldt.).	60	05-06-2003	TGD
27	A22, keramik: En mængde uornament. sideskår samt 1 bundskår (udat.oldt.).	62	11-06-2003	TG
28	A23, keramik: 7 uornament. sideskår (udat.oldt.).	62	11-06-2003	TG
29	A41, 1 flintafslag (bondestenalder?).	81	16-06-2003	TG
30	grøft 75, løsfund: Mulig flækkekniv (bondestenalder?).	90	16-06-2003	TG
31	grøft 93, keramik: 3 uornament. sideskår (udat.oldt.).	94	17-06-2003	TG
32	grøft 94, keramik: 1 uornamt. randskår, (bondestenalder).	95	17-06-2003	TG
33	A48, 1 skiveøkse, (jægerstenalder). 			
34	A49, keramik: 6 uornament. sideskår og 1 flintafslag (bondestenalder?).	95	17-06-2003	TG
35	A48, 5 flintafslag (bondestenalder?) og 1 jordprøve fra kogestensgrube.	95	18-06-2003	TG
36	A55, grønft 101; keramik: 1 bund- og sideskår fra uornament. kar (udat.oldt.).	107	18-06-2003	TG
37	A57, 5 flintafslag (bondestenalder?) og 1 uornament. sideskår (udat.oldt.).	125	19-06-2003	TG
38	A58, keramik: 1 uornament. sideskår (udat.oldt.).	126	20-06-2003	TG
39	A59, keramik: 1 uornament. sideskår (udat.oldt.).	126	20-06-2003	TG
40	A61, keramik: 3 uornament. sideskår (udat.oldt.).	141	25-06-2003	TGD
41	A20, knogler (SVM 2003025).	71-76-77	27-06-2003	TGD
42	A20, bronzenål (SVM 2003025).	77	27-06-2003	TGD
43	A20, glittesten (SVM 2003025).	77	27-06-2003	TGD

X-nr	fundkontekst/beskrivelse af fund samt datering	tegningsnr	dato	initialer
44	A21, knogler (SVM 2003025).	75	27-06-2003	TGD
45	A24, knogler (SVM 2003025).	80	27-06-2003	TGD
46	A43, knogler (SVM 2003025).	84	27-06-2003	TGD
47	A44, tænder, underkæbe (SVM 2003025)	85	27-06-2003	TGD
48	A45, knogler (SVM 2003025).	86	27-06-2003	TGD
49	A45, dyreknogler (ræv/hund) (SVM 2003025).	86	27-06-2003	TGD
50	A47, knogler (SVM 2003025).	92	27-06-2003	TGD
51	A51, knogler (menneske) (SVM 2003025).	98	27-06-2003	TGD
52	A51, knogler (hest) (SVM 2003025).	98/109	27-06-2003	TGD
53	A52, knogler (SVM 2003025).	99	27-06-2003	TGD
54	A53, A54 knogler menneske (SVM 2003025).	100	27-06-2003	TGD
55	A53, A54 knogler dyr (SVM 2003025).	100	27-06-2003	TGD
56	A56, knogler (SVM 2003025).	132	27-06-2003	TGD
57	A56, lerkar (SVM 2003025).	132	27-06-2003	TGD
58	A56, jernkniv m træskaft (SVM 2003025).	132	27-06-2003	TGD
59	A60, knogler (SVM 2003025).	133	27-06-2003	TGD
60	A60, lerkar (SVM 2003025).	133	27-06-2003	TGD
61	A56, glittesten (SVM 2003025).	132	27-06-2003	TGD
62	A50, grav? Div. Knogler (SVM 2003025).	98	27-06-2003	TGD
63	A75, keramik: 2 uornament. sideskår og 1 uornament. bundskår (udat.oldt.).	?	03-07-2003	TGD
64	grøft 166, keramik: 1 uornament. sideskår (udat.oldt.).	175	04-07-2003	TG
65	A77, keramik: 1 ornament. sideskår, (formentlig jernalder)	175	04-07-2003	TG
66	grøft 201, 2 dyreknogler.	203	11-07-2003	TG
67	A76, en mængde flintafslag (bondestenalder?).	165	14-07-2003	TGD/MN
68	A76, keramik: En mængde skår fra mindst et kar (side- og randskår). Skårene er uornament. og kan dateres til bondestenalderen.	165	14-07-2003	TGD/MN
69	grøft 207, 3 flintafslag (bondestenalder?).	207	14-07-2003	TG
70	grøft 208, 1 konisk huggeblok (stenalder).	207	14-07-2003	TG
				
71	A80, 1 flintafslag (bondestenalder?).	210	14-07-2003	TG
72	A6, grønft 15, tækulsprøve.	17	26-05-2003	MM

Tegningsliste

T.nr.	Grøft nr	Punkt nr	Dato	Initialer	målestok
1	1+ 2	10-15	21-05-2003	MM/TG	1:100
2	3+ 6	16-19, 28-30	21-05-2003	TG	1:100
3	4	20-23	21-05-2003	MM	1:100
4	6	30+31	21-05-2003	TG	1:100
5	5	24-27	21-05-2003	MM	1:100
6	7	32-35, 40-41	21-05-2003	TG	1:100
7	7	36-41	21-05-2003	MM	1:100
8	8	42+43, 57	21-05-2003	TG	1:100
9	8	43-46	21-05-2003	MM	1:100
10	9	47	22-05-2003	MM	1:100
11	9	48-51	22-05-2003	TG	1:100
12	9	51+52	23-05-2003	TG	1:100
13	11	100-104	23-05-2003	TG	1:100
14	10	53-58	21-05-2003	MM	1:100
15	12	59-62	23-05-2003	MM	1:100
16	11	63-65	23-05-2003	MM	1:100
17	16	66-69	26-05-2003	MM	1:100
18	17	109-113	26-05-2003	TG	1:100
19	18	114-118	26-05-2003	TG	1:100
20	19	119-121	26-05-2003	TG	1:100
21	20	122-126	26-05-2003	TG	1:100
22	21	70-74	26-05-2003	MM	1:100
23	13	105-108	26-05-2003	TG	1:100
24	24	127-130	27-05-2003	TG	1:100
25	23	75-77	27-05-2003	MM	1:100
25	25	78-80	27-05-2003	MM	1:100
26	26	81-85	27-05-2003	MM	1:100
27	27	131-135	27-05-2003	TG	1:100
28	28	136-139	27-05-2003	TG	1:100
29	29	140-143	27-05-2003	TG	1:100
30	30	144-147	27-05-2003	TG	1:100
31	31	148-151	28-05-2003	TG	1:100
32	32	86-89	28-05-2003	MM	1:100
33	33	152-155	28-05-2003	TG	1:100
34	34	156-158	28-05-2003	TG	1:100
35	35	159-162	28-05-2003	TG	1:100
36	36	90-93	28-05-2003	MM	1:100
37	37	163+164	28-05-2003	TG	1:100
38	38	165-170	28-05-2003	TG	1:100
39	38	170-174	30-05-2003	TG	1:100
40	39	175-181	30-05-2003	TG	1:100
41	40	182-186	30-05-2003	TG	1:100
42	41	94+95	30-05-2003	MM	1:100
43	42 forts.	95+96	30-05-2003	MM	1:100
43	44	97+98	02-06-2003	MM	1:100
44	43	187+188	02-06-2003	TG	1:100
45	44 forts.	98+99	02-06-2003	MM	1:100

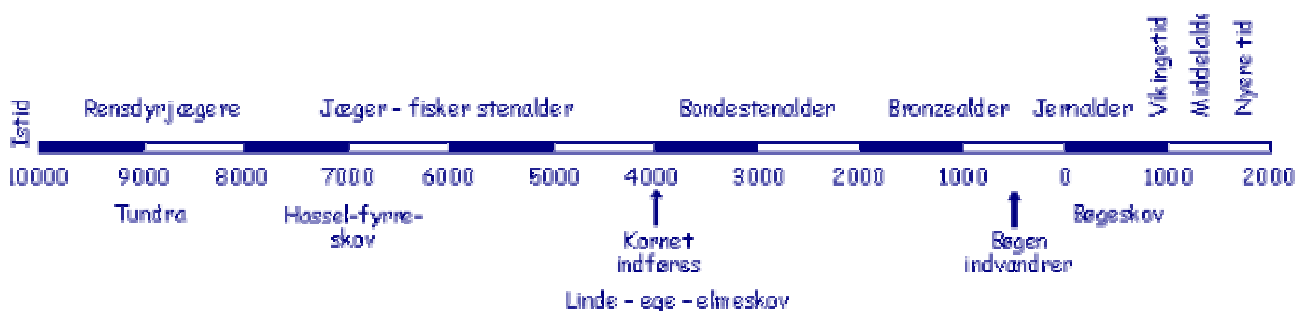
T.nr.	Grøft nr	Punkt nr	Dato	Initialer	målestok
45	45	200-202	02-06-2003	MM	1:100
46	46	203-205	02-06-2003	MM	1:100
47	47	189-192	02-06-2003	TG	1:100
48	48	193-195	02-06-2003	TG	1:100
49	49	196+197	02-06-2003	TG	1:100
50	50	198-200	03-06-2003	TG	1:100
51	51	301-304	03-06-2003	TG	1:100
52	52	305-307	03-06-2003	TG	1:100
53	53	308-310	03-06-2003	TG	1:100
54	54	311-313	03-06-2003	TG	1:100
55	55	314-318	03-06-2003	TG	1:100
56	56	319-323	03-06-2003	TG	1:100
57	57	324-328	04-06-2003	TG	1:100
58	58	329-331	04-06-2003	TG	1:100
59	59	332-334	04-06-2003	TG	1:100
60	60	Hus 1, snittegn.	05-06-2003	TG	1:20
61		Hus 1, 336-337	05-06-2003	TG	1:100
62	59	334+335	05-06-2003	TG	1:100
63	60	338-340	10-06-2003	TG	1:100
64	62	347-349	10-06-2003	TG	1:100
65	63	350-352	10-06-2003	TG	1:100
66	64	353-355	10-06-2003	TG	1:100
67	65	356-358	10-06-2003	TG	1:100
68	66	359-362	10-06-2003	TG	1:100
69	60	340+341	10-06-2003	TG	1:100
70	61	342-346	10-06-2003	TG	1:100
71	A20	grav (SVM 2003025)	10-06-2003	CW/TGD	1:20
72	67	363-366	10-06-2003	TG	1:100
73	68	367-370	10-06-2003	TG	1:100
74	69	371-374	11-06-2003	TGD	1:100
75	A21	grav (SVM 2003025)	11-06-2003	TGD	1:20
76	A20	kistespor (SVM 2003025)	11-06-2003	TGD	1:20
77	A20	skelet (SVM 2003025)	11-06-2003	TGD	1:20
78	69	374+375	12-06-2003	TG	1:100
79	70	376+377	11-06-2003	TG	1:100
80	A24	grav (SVM 2003025)	11-06-2003	TGD	1:20
81	71	378-381	12-06-2003	TG	1:100
82	71	381+382	12-06-2003	TG	1:100
83	71	snittegn. af stolper	12-06-2003	TG	1:100
84	A43	grav (SVM 2003025)	12-06-2003	TGD	1:20
85	A44	grav (SVM 2003025)	12-06-2003	TGD	1:20
86	A45	grav (SVM 2003025)	12-06-2003	TGD	1:20
87	72	383-387	16-06-2003	TG	1:100
88	73	388-390	16-06-2003	TG	1:100
89	74	391-394	16-06-2003	TG	1:100
90	75	395-399	16-06-2003	TG	1:100
91	75	399-403	16-06-2003	TG	1:100
92	A47	grav (SVM 2003025)	16-06-2003	TGD	1:20
93	92	404-406	17-06-2003	TG	1:100

T.nr.	Grøft nr	Punkt nr	Dato	Initialer	målestok
94	93	407-410	17-06-2003	TG	1:100
95	94	411-413	17-06-2003	TG	1:100
96	95	414-415	17-06-2003	TG	1:100
97	A50	grav (SVM 2003025)	17-06-2003	TGD	1:20
98	A51	grav (SVM 2003025)	17-06-2003	TGD	1:20
99	A52	grav (SVM 2003025)	17-06-2003	TGD	1:20
100	A53	grav (SVM 2003025)	17-06-2003	TGD	1:20
101	A54	grav (SVM 2003025)	17-06-2003	TGD	1:20
102	96	416-419, 428	17-06-2003	TG	1:100
103	97	424-427	17-06-2003	TG	1:100
104	98	428-429	17-06-2003	TG	1:100
105	99	430-432	17-06-2003	TG	1:100
106	100	433+434	17-06-2003	TG	1:100
107	101	435-439	17-06-2003	TG	1:100
108	gravplads vest	463-465	17-06-2003	TGD	1:20
109	A51	grav 51, niv. 2 (SVM 2003025)	17-06-2003	TGD	1:20
110	101	439-441	18-06-2003	TG	1:100
111	102	442-446	18-06-2003	TG	1:100
112	102	446-448	18-06-2003	TG	1:100
113	103	449-450	18-06-2003	TG	1:100
114	104	451-454	18-06-2003	TG	1:100
115	105	455-456	18-06-2003	TG	1:100
116	106	457+458	18-06-2003	TG	1:100
117	107	459-462	18-06-2003	TG	1:100
118	108	463-465	18-06-2003	TG	1:100
119	109	466-468	18-06-2003	TG	1:100
120	A56	grav, niv. 1 (SVM 2003025)	19-06-2003	TGD	1:20
121	110	469-474	19-06-2003	TG	1:100
122	111	475-478	19-06-2003	TG	1:100
123	112	479-483	19-06-2003	TG	1:100
124	113	484-487	19-06-2003	TG	1:100
125	114	488-491	19-06-2003	TG	1:100
126	115	492-497	19-06-2003	TG	1:100
127	gravfelt	oversigt	19-06-2003	TGD	1:100
128	115	497-498	20-06-2003	TG	1:100
129	116	499-500	20-06-2003	TG	1:100
130	117	501-502	20-06-2003	TG	1:100
131	118	502-506	20-06-2003	TG	1:100
132	A56	grav (SVM 2003025)	20-06-2003	TGD	1:20
133	A60	grav (SVM 2003025)	20-06-2003	TGD	1:20
134	119+120	507-520	24-06-2003	TGD	1:100
135	121-123	521-528	24-06-2003	TGD	1:100
136	124-126	529-537	24-06-2003	TGD	1:100
137	127+128	538-545	24-06-2003	TGD	1:100
138	129	546-549	25-06-2003	TGD	1:100
139	130	550-555	25-06-2003	TGD	1:100
140	131	556-562	25-06-2003	TGD	1:100
141	132	563-569	26-06-2003	TGD	1:100
142	132	564+ 565, hus 2	26-06-2003	TGD	1:100

T.nr.	Grøft nr	Punkt nr	Dato	Initialer	målestok
143	132 forts. samt 133	569-575	26-06-2003	TGD	1:100
144	133	575-580	26-06-2003	TGD	1:100
145	133+134	580-586	26-06-2003	TGD	1:100
146	133+134	586-591	26-06-2003	TGD	1:100
147	134	592-596	27-06-2003	TGD	1:100
148	135-	596+597	27-06-2003	TGD	1:100
149	136	598+599	27-06-2003	TGD	1:100
150	137	600+601	30-06-2003	TG	1:100
151	138	602+603	30-06-2003	TG	1:100
152	139	604+605	30-06-2003	TG	1:100
153	hus 2, snittegn.		30-06-2003	TGD	1:20
154	140	606+607	30-06-2003	TG	1:100
155	141	608-610	30-06-2003	TG	1:100
156	142	611-613	30-06-2003	TG	1:100
157	143	614-617	30-06-2003	TG	1:100
158	144	618+619	30-06-2003	TG	1:100
159	145	620+621	30-06-2003	TG	1:100
160	146	622+623, 640+641	30-06-2003	TG	1:100
161	147	624-627	01-07-2003	TG	1:100
162	148	628-633	01-07-2003	TG	1:100
163	149	642-644	01-07-2003	TG	1:100
164	150	645-647	01-07-2003	TG	1:100
165	151+152	700-708	01-07-2003	TGD	1:100
166	153+154	709-715	01-07-2003	TGD	1:100
167	155	716-720	01-07-2003	TGD	1:100
168	156	721-726	01-07-2003	TGD	1:100
169	157	727-731	03-07-2003	TGD	1:100
170	158	732-736	03-07-2003	TGD	1:100
171	159	737-740	03-07-2003	TGD	1:100
172	160-163	741-749	04-07-2003	TG	1:100
173	154	648-650	04-07-2003	TG	1:100
174	165	651-653	04-07-2003	TG	1:100
175	166	654-657	04-07-2003	TG	1:100
176	167	658-661	04-07-2003	TG	1:100
177	A75, snittegn.		03-07-2003	TGD	1:20
178	A76, snittegn.		03-07-2003	TGD	1:20
179	168	662-665	07-07-2003	TG	1:100
180	169	666-669	07-07-2003	TG	1:100
181	170	670-672	07-07-2003	TG	1:100
182	171	673-678	07-07-2003	TG	1:100
183	172	679-684	07-07-2003	TG	1:100
184	172	684-686	08-07-2003	TG	1:100
185	173	687-690	08-07-2003	TG	1:100
186	174	691-693	08-07-2003	TG	1:100
187	175	694-696	08-07-2003	TG	1:100
188	176	697-699	08-07-2003	TG	1:100
189	176	699+750	08-07-2003	TG	1:100
190	177+178	751-756	08-07-2003	TG	1:100
191	176	699	09-07-2003	TG	1:100

T.nr.	Grøft nr	Punkt nr	Dato	Initialer	målestok
192	178	757-761	09-07-2003	TG	1:100
193	178	762+763	09-07-2003	TG	1:100
194	179	764-768	09-07-2003	TG	1:100
195	179 og 180	768-773	10-07-2003	TG	1:100
196	181	774-777	10-07-2003	TG	1:100
197	182-184	778-784	10-07-2003	TG	1:100
198	185+186	785-790	10-07-2003	TG	1:100
199	187-190	791-798	10-07-2003	TG	1:100
200	191-193	799-804	10-07-2003	TG	1:100
201	194-196	805-810	10-07-2003	TG	1:100
202	197+198	811-814	10-07-2003	TG	1:100
203	199-201	815-821	11-07-2003	TG	1:100
204	202	822-824	11-07-2003	TG	1:100
205	203+204	825-829	11-07-2003	TG	1:100
206	205	830-832	11-07-2003	TG	1:100
207	206-208	833-838	14-07-2003	TG	1:100
208	209+210	839-844	14-07-2003	TG	1:100
209	211	845-848	14-07-2003	TG	1:100
210	212	849-852	14-07-2003	TG	1:100
211	213	853-857	14-07-2003	TG	1:100
212	214	858-861	14-07-2003	TG	1:100
213	214	861+862	15-07-2003	TG	1:100
214	215	863-867	15-07-2003	TG	1:100
215	215	867+868	15-07-2003	TG	1:100
216	216	869-871	15-07-2003	TG	1:100
217	216	871-874	15-07-2003	TG	1:100
218	217+ 218	875-879	16-07-2003	TG	1:100

Tidstavle

Litteratur

Eriksen, Lars B. 1991: En 1000 år gammel vikingetidsgravplads ved Ottestrup. De jordiske rester af et fredeligt bondesamfund - med standsforskelle. Sorø Amts Museum – i felten med spade og båndoptager. Udgivet af Sorø Amts Museums udgiverselskab 1991.

Danmarkshistorien (Sesams Danmarkshistorie). Stenalderen – middelalderen. København 1981.